Toespraak CDA-voorzitter Van Bijsterveldt tijdens CDA-Congres van 1 november 2003

Partijgenoten!

Het CDA is een partij in beweging. Agenderend, debatterend en vernieuwend.
In de afgelopen weken waren in een achttal bijeenkomsten kris kras door het land zo'n 1000 mensen betrokken bij het debat over de koers en vormgeving van onze beweging. Inspirerende debatten, open, kritisch, de confrontatie niet schuwend. En zo hoort het ook te zijn; we moeten het debat met elkaar durven aangaan, niet bang zijn om daarbij kritiek te uiten ook al gaat dit in tegen de schijnbaar bestaande orde binnen of buiten onze partij.

U heeft in die bijeenkomsten aangegeven daar ook zeer aan te hechten. Niet alleen door uw openhartigheid maar ook door datgene wat u geagendeerd heeft. De beide winnende punten zowel bij de partij vernieuwing als bij de politiek-maatschappelijke thema's tonen aan dat onze leden niet kiezen voor de waan van de dag, met z'n dominantie aan uiterlijke vormen en ook niet wensen mee te deinen met het wel of niet populair zijn van een bepaald onderwerp.

Wat staat ons als partij te doen in de komende jaren? Veel, heel veel. We zijn er namelijk niet enkel met een goede politiek leider en twee fitte fracties aan het binnenhof, we zijn er niet met een plaats in colleges en een stevige positie in Raden en Staten

Scherpte en betrokkenheid

Politiek vraagt om voortdurende scherpte en betrokkenheid. De christen-democratie vraagt om voortdurende bezinning op vraagstukken van deze tijd. Maar dan heeft zij ook toekomst! Wie heeft het nu nog over het einde van alle ideologieën zoals Fukyuama stelde. Het zijn de politieke mediacommentatoren die dit tweede kabinet-Balkenende betitelen als het meest ideologische kabinet na het kabinet-Den Uyl. En terecht. Dit kabinet zet geheel in CDA-lijn in op het versterken van eigen verantwoordelijkheid en participatie van mensen. Er zal een kanteling plaats moeten vinden om tot een houdbaar evenwicht te komen tussen overheid en samenleving. Niet primair vanuit de wens tot bezuiniging maar allereerst vanuit de

constatering dat grote verworvenheden als onze verzorgingsstaat, de individuele vrijheid van mensen, de grote mate van tolerantie, op een aantal onderdelen uitwassen vertonen die eerder struikelblokken vormen i.p.v. stimulansen tot verdere ontwikkeling en ontplooiing.

Ook zonder de tegenvallende economie en bezuinigingen was die herijking van verantwoordelijkheden in gang gezet, daar ben ik van overtuigd. En ik roep het kabinet op in de komende jaren ook werkelijk door te zetten op dit punt.
Partijen die betogen dat het allemaal veel minder ingrijpend zou kunnen, plaatsen zichzelf buiten de werkelijkheid. Veel mensen zijn gevangen geraakt in een uitkering, oneigenlijk gebruik is geen uitzondering en het draagvlak voor solidariteit wordt daarmee ernstig aangetast. Daarbij komt dat een ieder die iets verder kijkt dan de dag van vandaag kan zien dat de dubbele vergrijzing enerzijds en ontgroening anderzijds onontkoombaar noopt tot zware ingrepen. Om sociaal te kunnen zijn en te kuimen blijven! Het CDA kiest niet voor 'de waan van de dag politiek'. Ga ervan uit dat het voor onze mensen als Jan Peter Balkenende, Aart Jan de Geus en Clemence Ross in de afgelopen maanden zeker niet makkelijk is geweest. Maar geheel in de lijn met de woorden van onze politiek leider neemt het CDA zijn verantwoordelijkheid en kiest het daarmee niet voor de brede weg.
Overigens om een oneigenlijk misverstand weg te werken de notie dat het CDA een verantwoordelijke samenleving wil, is niet om de sterkste te laten winnen, om mensen op zichzelf terug te werpen. Maar juist om sociale ambities en cohesie in de samenleving een nieuwe kans te geven.
Overigens mag dit voor christen-democraten nooit het hele verhaal zijn. Sanering van sterk uit de hand gelopen systemen door versterking van de eigen verantwoordelijkheid kent z'n grens waar mensen om welke reden dan ook niet meer mee kunnen doen. Dan zal het CDA aanspreekbaar moeten zijn op het principe van solidariteit, dat is onze dure plicht, geen gemakkelijke taak voor onze mensen in Den Haag! Maar dat is wel wat het CDA maakt wat het is.

Het CDA heeft in de afgelopen jaren gewerkt aan een systeem van gerichte inkomensondersteuning voor wie de kosten op het gebied van zorg, wonen en kinderen

uitstijgen boven hun vermogen. Het kabinet en in het bijzonder onze staatssecretaris Joop Wijn gaat daar handen en voeten aan geven. Dat kost tijd. In die tussentijd zullen mensen met lagere inkomens en hoge kosten op een andere goede manier ontzien moeten worden bij de noodzakelijke bezuinigingen. Het is goed dat Maxime Verhagen vanuit de Tweede Kamerfractie daarop gehamerd heeft bij de Algemene Politieke Beschouwingen. Dat er aangedrongen is op het verdwijnen van de medici)nknaak, op het behoud van het zittend ziekenvervoer, op het sluiten van een sociaal akkoord, op het zo snel mogelijk komen tot een gerichte inkomenspolitiek via de zogenaamde kortingen. Het is ook goed dat vervolgens Jos Werner vanuit onze Eerste Kamerfractie dat estafettestokje overgenomen heeft. Zo moet een parlement ook werken: de vinger aan de pols houden, ook als er CDA-ers in het kabinet zitten.

Agendazettende partij

Dames en heren.

Het CDA is gelukkig weer een agendazettende partij. Daar is door velen hard voor geknokt. Ik kan u verzekeren dat dat niet vanzelf gaat. In snel veranderende tijden is het niet eenvoudig om actueel te blijven, om maatschappelijke vragen voor te zijn en om een actueel antwoord te vinden op de vraag welk type samenleving we willen. Samen met fractie en WI zijn de laatste jaren visies uitgewerkt op terreinen als gezinsbeleid, zorg, sociale zekerheid, integratie, onderwijs, financieel- economisch beleid. In kabinet en Kamers plukken wij nu de vruchten van dit gedegen werk. Maar indien onze partij ook in de toekomst de politieke agenda wil blijven domineren dan is het essentieel voortdurend alert te zijn op ontwikkelingen in de nationale, Europese en internationale samenleving.

Daarop alert zijn, visies en standpunten formuleren, in dialoog met de samenleving; dat is in mijn ogen de taak van politieke partijen en politici. Het is meer dan goed dat daarin de komende jaren extra geïnvesteerd gaat worden door dit kabinet. Democratie kan niet op een koopje! De samenleving heeft behoefte aan richtinggevende visies en politieke partijen die staat en straat met elkaar verbinden. Daarbij moeten wij het debat niet schuwen. Aan een partij die zichzelf verbergt, heeft een burger uiteindelijk niets. De verleiding van passiviteit in

een regeringspartij is altijd groot. Alle ogen zijn gericht op het kabinet. Geen fouten maken is dan maar al te snel het credo. Wij moeten en zullen hier weerstand aan bieden.

Daarom zijn we bewust begoïmen met debatavonden. Niet over makkelijke onderwerpen, integendeel. We zoeken bij voorkeur de hete hangijzers op. Daarom zijn we begonnen met de Fonteinavonden. Het zijn dit keer de mensen zelf die de thema's aanreiken voor een zich steeds vernieuwende politieke agenda. Zo moet Nieuwe Politiek zijn, dicht bij mensen omdat de kiezer intuïtief vaak heel goed weet wat er speelt, ik durf te beweren beter dan de deskundigen van het Sociaal en Cultureel Planbureau, of de enquêteurs van Maurice de Hond. Ook de tijd dat in de achterkamertjes in en om rondom het Torentje de toekomst werd bepaald, ligt achter ons. Een afrekening zoals die in mei 2002 plaatsvond, kan bij elke komende verkiezing weer plaatsvinden als we het laten bij het oude. Te lang is in ons land de Haagse agenda bepalend geweest, en heeft de Haagse werkelijkheid zich losgezongen van de realiteit zoals mensen die ervaren. Zo niet het CDA in dit nieuwe tijdsgewricht, we moeten de hand aan de ploeg slaan. Niet alleen door daadkrachtig te besturen vanuit onze visie maar vooral door ons dienstbaar op te stellen. Er te zijn voor mensen, een open oor en oog zijn, of zoals de CSU in Beieren dat zo prachtig verwoord: Naher bei Menschen.

Warmte en betrokkenheid, een directe, open relatie tussen de kiezer en zijn volksvertegenwoordiger dat, ja dat is de kwintessens van nieuwe politiek!
Daarom trokken we afgelopen weken het land door en zullen dat blijven doen. De afstand tussen kiezer en gekozene moet kleiner worden, in geografische zin. In een steeds groter wordend Europa worden de regio's steeds belangrijker. Ook daarom is een nauwe band tussen kiezer en regionale volksvertegenwoordiger essentieel. Daarom heeft het CDA in zijn verkiezingsprogramma gepleit voor een gemengd kiesstelsel waarbij ook vertegenwoordigers per district kunnen worden gekozen. Dit maakt nu onderdeel uit van het Hoofdlijnenakkoord. Minister De Graaf komt met voorstellen voor een nadere uitwerking, maar ook binnen onze partij zullen wij onze ideeën daarover verder vorm en inhoud moeten geven. Daarom zal ik komende maand het voorstel doen aan het partijbestuur om een commissie in te stellen die daarmee aan de slag gaat en daarbij vooral ook de consequenties daarvan voor ons als partij

op een rij te zetten.

Resultaten Fonteinavonden

Dames en heren.

Het actualiseren en vernieuwen van de politieke agenda, versterking van de interne partijdemocratie, en het levendiger maken van onze vereniging; dat waren -in het kort- de doelstellingen van het bestuur toen het besloot verspreid over het land 8 Fonteinavonden te gaan houden.
De leden hebben gesproken, op de 8 Fonteinavonden en op ons CDA-net, en de uitkomsten van deze ledenraadpleging zullen door het bestuur worden uitgevoerd.

Politieke agenda

Gezien de eerste en tweede plaats voor deze onderwerpen zullen wij, wat onze politieke agenda betreft in 2004 in ieder geval debatteren over duurzaamheid, rentmeesterschap en energiebeleid en over arbeidsmarkt en kenniseconomie.

Uw keuze om duurzaamheid op de eerste plaats te zetten is ingegeven door het feit dat duurzaamheid in wezen het hart vormt van de CDA-politiek. Het oude, maar heel mooie woord ‘rentmeesterschap’ geeft in haar tweeledige relatie, de verantwoordelijkheid van de mens naar de aarde en naar onze Schepper toe aan, dat dit nimmer een vrijblijvende zaak mag zijn. En er is zorg bij onze leden of de politiek en in het bijzonder het CDA zich voldoende inspant om natuur en milieu goed over te dragen aan onze kinderen en kleinkinderen. Ook spelen daarbij vragen over het toekomstig energiebeleid. Dit onderwerp is na alle aandacht eindjaren ’80, beginjaren ’90 in de onderste regionen van de agenda terechtgekomen. Ten onrechte. Duurzaamheid dient opnieuw een belangrijke plaats te krijgen op die agenda. Niet vanuit de filosofie dat er meer dictaten en regels moeten worden opgelegd. De nadruk dient veel meer te liggen op de erkenning van het feit dat de grote dynamiek van de samenleving in dit tijdsgewricht niet meer is weg te denken, bij het nakomen van handhaafbare regels, bij het versterken van de eigen morele verantwoordelijkheid, met een sterk accent op preventie en

voorzorg door al vroeg in productieprocessen scherpe eisen te stellen. Wat dat betreft kunnen de beide onderwerpen kenniseconomie en duurzaamheid elkaar versterken. Een offensief milieubeleid vraagt immers om duurzame innovatie, alleen een win- winuitkomst leidt tot verbetering van economie en ecologie.
We zullen die discussie aangaan!
Naast deze onderwerpen heeft u ook aangegeven andere thema's belangrijk te vinden. Daarvoor zullen wij met nadere voorstellen komen.
De discussies zullen op verschillende manieren gevoerd gaan worden, we denken aan een soort cafeteriamodel, voor ieder wat wils. Het debat zal ook in belangrijke mate in de regio worden gevoerd, daar ligt immers onze basis en kracht. En wat mij betreft zal het CDA als open volkspartij daarbij vanzelfsprekend ook niet CDA-leden, maatschappelijke organisaties, verenigingen en kerken betrekken.

Top-10 partijvemieuwing

Onze leden hebben zich ook duidelijk uitgesproken over de top-10 partijvemieuwing. Met die inbreng gaat de nieuwe commissie partijontwikkehng onder leiding van onze vice-voorzitter Bart Jan Mandos aan de slag. Het Dagelijks Bestuur had echter de behoefte om toch een aantal bescheiden doorkijkjes te geven. U heeft aangegeven zeer te hechten aan de vitaliteit van de afdelingen. Dat kan ondermeer door de service voor de Gemeentelijke Afdelingen te verbeteren. In de loop van 2004 zal er daarom op het partijbureau een helpdesk voor de Gemeenteljike Afdelingen worden ingericht zodat de Afdelingen beter ondersteund worden

Daarnaast staat bij de top drie kennisuitwisseling en netwerken. Velen van u gaven tijdens de fonteinavonden aan dat meer gebmik gemaakt moet worden van de aanwezige kennis en ervaring van leden van de partij. Ook hier een eerste bescheiden aanzet als start: vijf Tweede Kamerleden zullen in de CDA Krant van december een oproep plaatsen om leden en maatschappelijke organisaties te betrekken bij hun politieke werk.

De CDA-boodschap eigentijds vertalen heeft u met stip op de eerste plaats gezet. Daar zaten diverse argumenten achter, van betere communicatie tot ander woordgebruik dat beter

aansluit bij nieuwe, en jonge doelgroepen, tot herkenbare volksvertegenwoordigers tot ombuiging van ons imago. Wij zullen in samenspraak met de commissie-Partijontwikkeling, en onze afdeling communicatie bezien hoe wij dit punt op een goede en volledige wijze kunnen aanpakken.

De commissie-partijontwikkeling krijgt verder onder meer de taak voorstellen te ontwikkelen voor een grotere invloed van leden bij de verkiezing van de top van kandidatenlijsten. Tussentijds zullen wij telkens het land in gaan om deze en andere voorstellen met u te bespreken.

Het mag namelijk niet bij deze Fonteinavonden blijven. Wij gaan op de ingeslagen weg voort. Een politieke partij als het CDA zal steeds in gesprek moeten blijven met zijn leden, kiezers en met de samenleving. Politieke partijen verbinden de straat met de staat.

Dat is onze taak en daar gaan wij, met uw enthousiaste betrokkenheid, graag mee door!